

Framtidig skole- og tilbudsstruktur i Innlandet – høringsuttalelse fra Nordre Land kommune

Nordre Land kommune stiller seg bak Gjøvikregionens høringsuttalelse om framtidig skole- og tilbudsstruktur og alternative opplæringsmodeller i Innlandet. Kommunestyret i Nordre Land ønsker likevel å fremheve fakta som viser hvorfor studietilbudet ved Dokka videregående skole må opprettholdes og styrkes.

Kunnskapsgrunnlag

For å ta gode politiske beslutninger må vi ha et godt kunnskapsgrunnlag. Saksfremlegget fra fylkeskommunen belyser dessverre ikke samfunnsmessige og økonomiske konsekvenser nedleggelse av de ulike skolene vil medføre, heller ikke når det gjelder utenforskap. Sistnevnte burde være essensielt i Innlandet, som allerede sliter med landets høyeste uføreandel (14,4 prosent). I mangelen på tydelige konsekvenser og tallgrunnlag, har vi sammen med Gjøvikregionen fremskaffet dokumentasjon ved å bestille en uavhengig analyse fra Menon Economics.

De viktigste funnene i rapporten om videregående opplæring og skole- og tilbudsstrukturen i Gjøvikregionen (Menon-publikasjon 85/2024) er at en nedleggelse av Dokka videregående skole vil kunne føre til økt utenforskap, flere arbeidsledige og flere uføretrygdede. Dette må fylkespolitikkerne ta på største alvor.

https://innsynpluss.onacos.no/api/presentation/v2/nye-innsyn/filer/v-ca96cd18_14a1_478e_89f9_1b26a259158c-263461_1_A!d-2024015065!9V3E96

Kvalitet og elevgrunnlag

I forslaget til ny skolestruktur legger fylkeskommunen til grunn at det blir færre elever i Gjøvikregionen. Tallene har gått noe ned for fylket, men SSBs fødselstall viser samme nivå i 2023 som i 2032. Samtidig opplever Gjøvikregionen en betydelig tilflytting som gir et høyere elevgrunnlag for videregående skoler. I anslaget over fremtidig behov må man ta hensyn til utvidet rett til videregående utdanning, en økningen i antall arbeidsplasser på Raufoss og etablering av nytt hovedsykehus på Moelv. Med økende fødselstall og vedvarende tilflytting, må vi styrke og utvikle – ikke svekke og legge ned – utdanningstilbudet på studiespesialisering og yrkesfag.

Samtidig som Dokka videregående skole er foreslått nedlagt, opplever skolen rekordhøye søkertall. Tallene for studiestart høsten 2024 viser en betydelig økning til studiespesialisering, der 42 elever hadde Dokka videregående skole som sitt førsteønske. Ved skolestart var 49 plasser fylt. Det betyr at Dokka videregående skole oppfyller kravet fra fylkeskommunen om minst to paralleller i studiespesialisering for skoler i kategori 1 med ST/SF/SK. Ved skolestart 2024 er oppfyllingsgraden 96% for skolene i Gjøvikregionen. Og frem til 2032 viser SSB sine fødselstall et stabilt nivå, og ikke nedgang som man argumenterer for i høringsnotatet.

Fylkeskommunen har hatt stort fokus på å øke andelen som tar yrkesfag. For Dokka videregående skole har dette ført til for lav søkning på studiespesialisering. Næringslivet er tydelig på at man ved siden av fagarbeidere har man behov for ansatte som har tatt høyere utdanning. Selv om tilbudet om studiespesialisering representerer en liten del av skolens samlede tilbud, er det viktig for skolens profil og fagkompetanse, og for de bedriftene som søker kompetanse med en slik bakgrunn.

Vi er helt enige med fylkeskommunen i at det er viktig å sikre god kvalitet i den nye skolestrukturen. Resultatene på Dokka videregående skole er på topp i Innlandet og topp 20 nasjonalt for 80 skolebidragsindikator på yrkesfag, samt på 4. plass i Innlandet for studiespesialiserende. Gjennomføringsprosenten er på 84,5 prosent (SSB), som er over landsgjennomsnittet på 82,2 prosent. Vi

viser ellers til fylkeskommunens tilstandsrapport for skoleåret 2022-23 hvor Dokka videregående skole kommer godt ut på en rekke kvalitetsindikatorer

Dokka videregående skole har utdannet landets første elever med programfag i bioøkonomi. Siden oppstarten i 2018, har skolen i tett samarbeid med lokalt næringsliv levert på fylkeskommunens ambisjoner om å spille en hovedrolle i det grønne skiftet. Pionerprosjektet illustrerer hva som er mulig å få til på skoler med et sterkt fagmiljø og stort engasjement. Dette må fortsette.

<https://innlandetfylke.no/f/p1/i06bfea9c-07ed-4cd5-9224-28f1242faf64/skoler-og96-programomrader-040324.pdf>

<https://www.oa.no/skolen-er-foreslatt-nedlagt-men-har-aldri-hatt-flere-sokere/s/5-35-1976040>

Et levende næringsliv

Rapporten fra Menon Economics peker særlig på konsekvensene for næringslivet og lokale arbeidsplasser i Nordre Land kommune. Om lag 60 arbeidsplasser vil forsvinne på Dokka videregående skole, hvorav rundt 50 av disse er skoleansatte, mens de resterende er ansatte i lokalt næringsliv som har leveranser til skolen. I tillegg sier sentrale bedrifter at flere hundre arbeidsplasser kan bli påvirket. Dette er svært alvorlig for Nordre Land kommune.

Dokka videregående skole har stor betydning for det lokale utdanningstilbudet der tilbudsvifta er tilpasset lokale behov hos næringslivet. Dette understrekes av at 100% av elevene kommer ut i lære hos lokale bedrifter. Skolen har et godt og veletablert samarbeid med lokalt næringsliv som bidrar til å heve kvaliteten og attraktiviteten på utdanningstilbudet. Som eksempel på det tette samarbeidet kan nevnes at ansatte i næringslivet underviser innen spesialområder, utplassering i bedrifter, kurs i ledelse for å motivere elevene til å ta lederansvar osv. En slik kontakt med lokalt arbeidsliv er avgjørende for at ungdommene senere velger å etablere seg i nærområdet. Lokale bedrifter som Vokks, Dokka Fasteners, Rustfrie Bergh, Würth, Etnedal Sparebank og Våpensmia er helt avhengige av elevene som utdannes på Dokka videregående skole for å kunne opprettholde drift i regionen. De opplyser at det er svært krevende å rekruttere medarbeidere som ikke har gått på skole i Nordre Land og har lokal tilknytning. De aller fleste kommer direkte som lærlinger med teknologi- og industrikompetanse fra Dokka videregående skole, og de som jobber i stillinger som krever høyere utdannelse har i stor grad studiespesialisering fra Dokka videregående skole.

Hvis denne symbiosen ødelegges, tvinges bedrifter til å flagge ut eller legge ned. Opprettholdes og styrkes tilbudet på Dokka VGS, får vi et levende næringsliv i Nordre Land og i hele regionen, slik at bedriftene kan fortsette å skape jobber, tilby trygge arbeidsplasser og bidra med skatteinntekter til kommunen.

Færre i utenforskap

I Nordre Land og vår nabokommune Søndre Land er henholdsvis 21 prosent og 21,9 prosent av innbyggerne uføretrygdede, mot vel 10 prosent på landsbasis. Samarbeidet vi har med Dokka videregående skole er helt avgjørende for at ikke flere faller utenfor. Det er godt dokumentert at foreldrenes yrkesstatus og utdanningsnivå har en sterk innvirkning på barnas fremtidige risiko for utenforskap. Dokka videregående skole kan vise til gode resultater på gjennomføringsgrad og skolebidragsindikator. Det gode sosiale miljøet på skolen er vel dokumentert i elevundersøkelser. Dette er viktige faktorer for å hindre utenforskap.

Elever med svake skoleprestasjoner er mest utsatt for frafall fra videregående opplæring. Økt konkurranse om plassene kombinert med lengre reisevei vil ramme disse elevene hardest, og dermed øker risikoen ytterligere for at de havner utenfor arbeidslivet.

NAV Innlandet og Innlandet fylkeskommune har nettopp skrevet under en avtale som skal få flere personer i jobb og opplæring. Målet er å hindre utenforskap og ledighet, men også bidra til å dekke opp

arbeidslivets behov for arbeidskraft. Modellen skal tilby fleksible opplæringsløp mot fag- og /eller svennebrev. Nordre og Søndre Land har i fellesskap startet opp to prosjekter «Fram i skoa» og «Langsiktig rekruttering». I disse prosjektene er Dokka videregående skole en viktig samarbeidspartner for kommunene. Vi ser det som naturlig at avtalen mellom fylkeskommunen og NAV satses på og at man følger opp de prosjektene som allerede er startet opp.

Ny opplæringslov

Ut over fullføringsreformen er ikke ny opplæringslov hensyntatt i høringsnotatet. Vi vil særlig peke på følgende

§ 9-5 Fylkeskommunen har ansvar for at elevene får en trygg og god overgang fra grunnskolen, og skal samarbeide med kommunen om dette.

§§ 16-1 og 16-2 Elever som har læretid i bedrift har også rett til rådgiving.

§ 9-4 Oppfølgingstjenestens målgruppe er utvidet fra 21 til 24 år. Dette betyr at flere unge skal følges opp lokalt i tverretattlig samarbeid mellom kommunale, fylkeskommunale og statlige instanser som oppfølgingstjenesten skal samordne. Dette krever lokal forankring

§ 10-1 Elevenes rett til medvirkning er presisert. Elevens beste skal være et grunnleggende hensyn ved handlinger og avgjørelser som gjelder elever. Det betyr at det vil også gjelde for behandlingen om skolestruktur. Det synes å være fraværende i utredningen.

§ 10-2 Elevene har rett til å medvirke i alt som gjelder dem selv etter loven, og de skal bli hørt. Denne paragrafen betyr at elevene skal være aktive subjekt i hverdagen. Medvirkning begrenses altså ikke til formelle organer som elevråd, men gjelder enkeltindivider og grupper i hverdagen.

§ 10-6 Det er nå plikt til å sørge for at fravær blir fulgt opp. Plikten gjelder fra første dag. Det må jobbes mer for nærvær i skolen. Dette stiller skjerpede krav til oppfølging av hver enkelt elev

Vi kan ikke se at opplæringslovens krav er fulgt opp i høringsnotatet. Videre at kravene om tettere oppfølging bare kan gjennomføres med lokal forankring og et tett samarbeid mellom skole og næringsliv.

Klima og miljø

Konsekvensen av flere elever med lengre reiseavstand til skolestedet tilsvarer bare for elever fra Dokka videregående skole et økt transportbehov som tilsvarer ca 4000 ekstra bussturer, 200 000 kjørte km, og behov for minst 7 ekstra busser per år. Dette er estimert til en kostnad på 12-15 millioner kroner. I tillegg kommer miljø- og klimakostnader som må utredes. Klimakonsekvenser ved nybygg framfor utnyttelse av eksisterende bygningsmasse må også utredes.

Vi har et felles mål for våre ungdommer

«Vårt felles mål er at Innlandet skal være en god plass å bo og leve, både i by og bygd. Vi skal skape nye jobber og gode lokalsamfunn. La oss sammen gripe de eventyrlige mulighetene» (Innlandsstrategien 2020-2024).

For å levere på denne ambisjonen må Innlandet fylkeskommune styrke satsningen på utdanning. En god videregående utdanning og et høyere utdanningsnivå er viktig for innbyggere, organisasjoner og bedrifter. Det er også avgjørende for at vi som kommune kan tilby gode tjenester. Vi må ha en ambisjon om at flere

gjennomfører videregående opplæring at flere gjennomfører høyere utdanning. Da reduserer vi risikoen for utenforskap og økt arbeidsledighet.